No. 2397 Zaterdag 21 December 1929. 46ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda, Tel. 507.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50 voor elken regel meer 10 cts.

Rijksbegrooting voor 1930.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene beschouwingen.

De ondergeteekende vernam met leedwezen, dat verscheidene leden andermaal hun teleurstelling hadden uitgesproken over zijn wederoptreden als Minister van Koloniën. De voorstelling omtrent een te zijnen aanzien bestaand gemis van vertrouwen, zoowel hier te lande als in Indië, moet hij uit den aard der zaak voor rekening van die leden laten. Dat overigens eigen aanschouwing van de actueele toestanden in Indië in het algemeen nuttig kan zijn voor den beheerder van genoemd Departement, is ook voor hem niet twijfelachtig. De verscheidene andere leden, die het standpunt innamen, dat het stellen van die voorwaarde het aantal staatslieden, dat voor de vervulling van het ambt van Minister van Koloniën in aanmerking komt, al te zeer beperken zou, gaven nochtans, naar de meening van den ondergeteekende, daarmede blijk van een juisten blik op de practische zijde van de zaak.

Met de leden, die met instemming hadden kennis genomen van de uitdrukkelijke verklaring in de Troonrede omtrent het hechte geheel van moederland en overzeesche gewesten, erkent de Regeering de noodzakelijkheid, dat, wil deze hechtheid op den duur gehandhaafd blijven, het moederland zich doordrongen toone van den plicht om te zorgen voor doeltreffende verdedigingsmiddelen, ook in de overzeesche gewesten.

1ste AFDEELING.

Departement.

De meerderheid der bij het Departement werkzame hoofdambtenaren kent Oost- of West-Indië uit eigen aanschouwing. Dat de Indische belangen niet in den juisten zin zouden worden behartigd, omdat sommige hoofdambtenaren, nimmer in de overzeesche gewesten zijn werkzaam geweest en andere reeds te lang daaruit weg zijn om hetgeen in de Indische maatschappij leeft nog te kunnen aanvoelen, is naar de meening van den ondergeteekende eene onderstelling, die geen recht doet wedervaren aan de beteekenis van het werk dier hoofdambtenaren, gezien in verband met de voorlichting, welke den leider van het Departement in de actueele adviezen der Indische Regeering en van hare deskundige adviseurs ten dienste staat. Het voordeel, gelegen in uitsluitende werkzaamstelling van hoofdambtenaren, die nog kort geleden in Nederlandsch-Indië werkzaam waren, zou niet opwegen tegen de bezwaren van de daarvoor vereischte voortdurende wisseling van personen. Detacheering in Indischen dienst van nog niet in leidende functiën werkzame ambtenaren wordt bij voorkomende gelegenheden bevorderd, terwijl ook werkzaamstelling bij het Departement van zoodanige met verlof hier te lande vertoevende Indishe ambtenaren bij herhaling plaats vindt.

De ondergeteekende betwijfelt of eene voorziening, waardoor leden der Volksvertegenwoordiging, die er behoefte aan gevoelen om belangrijke Indische vraagstukken, welke ook in de Staten-Generaal ter sprake komen, ter plaatse te bestudeeren, met behulp van een Regeeringsopdracht daartoe in staat zouden kunnen worden gesteld, bevredigende resultaten zou opleveren.

De veelzijdigheid van den werkkring van den raadsman voor studeerenden wordt miskend indien men te zeer den nadruk legt op de studiebelangen in engeren zin van de onder zijn toezicht geplaatste jongelieden, die te dien aanzien, zoo noodig door zijn bemiddeling, ook elders ruime voorlichting kunnen vinden. De taak van den raadsman ligt ten aanzien van deze buiten hun geboorteland en ver van hunne verzorgers studeerende jongelieden, in hoofdzaak op maatschappelijk terrein. Zonder daarmede te willen betwisten, dat ervaring in onderderwijsaangelegenheden voor den raadsman van waarde kan zijn, meent de ondergeteekende te moeten opmerken, dat de raadsman, wil hij de belangen der studeerenden in hun vollen omvang naar den eisch kunnen behartigen, bekend moet zijn met hunne algemeene mentaliteit, zoomede wat de uit Indië afkomstige jongelieden betreft, met hetgeen daar leeft in de kringen, waaruit zij voortkomen. In het algemeen zou het daarom geen aanbeveling verdienen, de keuze tot raadsman te binden aan den eisch van speciale bekendheid met eenigen werkkring.

IIIde AFDEELING.

Curaçao.

De naar aanleiding van de betreurenswaardige gebeurtenissen, op 8 en 9 Juni j.l., op Curaçao en van de bij die gelegenheid door den Gouverneur en andere autoriteiten aangenomen houding door vele leden gestelde vragen en gemaakte opmerkingen vinden vrijwel volledig beantwoording in het hiernevens als bijlage gevoegd „Relaas betreffende den overval te Willemstad op 8 | 9 Juni 1929", en in het met alle bijlagen ter griffie van de Kamer nedergelegd eerste deel 1) van het rapport der Commissie-HOORWEG-BENNEWITZ, zoomede in de sedert gevallen beslissing, dat de troepencommandant in Curaçao en de beide aldaar geplaatste luitenants van hun detacheering zullen worden ontheven, terwijl den Heer FRUYTIER bereids bij Koninklijk besluit van 9 November j. l. op zijn verzoek eervol ontslag als Gouverneur van Curaçao is verleend.

Het volgende moge nog als aanvulling dienen.

Dat de Gouverneur, zooals blijkbaar wordt verondersteld, kort na zijn aankomst op Curaçao aan de Regeeng in het Moederland zou hebben medegedeeld, het niet noodig te achten, dat Hr. Ms. *Kortenaer* daar nog langer bleef, strookt niet met de feiten. Reeds eene maand vóór de aankomst van den Gouverneur in Curaçao was genoemde oorlogsbodem, overeenkomstig de van hier ontvangen instructiën [illegible] van daar naar Nederland terug te keeren.

Wat aangaat de vraag omtrent de practische beteekenis van de mededeeling in de Troonrede, dat de aandacht der Regeering gevestigd blijft op eene duurzame versterking van de te Curaçao aanwezige gezagsmiddelen tot handhaving van orde en rust moge worden meegedeeld, dat de thans in Curaçao bescheiden commissie voor het onderzoek inzake de gebeurtenissen bij den overval te Willemstad mede tot taak heeft, de Regeering voor te lichten omtrent de naar aanleiding van de resultaten van haar onderzoek eventueel wenschelijk geachte maatregelen op militair en politioneel gebied, wat betreft de laatste zoowel te land als te water. Zoodra de voorstellen dier commissie de Regeering hebben bereikt, zal aan de hand daarvan het vraagstuk van de organisatie der machtsmiddelen in Curaçao in zijn geheel onder de oogen worden gezien. Hierbij zal — volledigheidshalve zij het vermeld — ook het blijvend of tijdelijk stationneeren van een, al dan niet met een watervliegtuig uitgerust, oorlogschip in de Curaçaosche wateren een punt van overweging uitmaken, terwijl mede de politie-organisatie op Aruba en de verbetering van den recherche (inlichtingen)-dienst ter sprake zullen komen.

De handlangers, welke de bende van URBINA op Curacao heeft gehad, worden, voor zoover voldoende bewijzen van hun medeplichtigheid kunnen worden verzameld, voor den rechter getrokken, hetgeen tot dusver met elf personen het geval is geweest; zij tegen wie geen voldoende bewijs voor eene gerechtelijke vervolging aanwezig is, worden uitgewezen.

Er is — en was steeds — voldoende gelegenheid om ongewenschte elementen in bewaring te stellen. Aan het opsporen van mogelijke verborgen wapenvoorraden wordt voortdurend aandacht besteed; tot dusver evenwel zonder resultaat.

De blijkbaar door eenige leden gekoesterde meening, dat er oorzakelijk verband zou bestaan tusschen het gebeurde op 8 en 9 Juni j.l. en het beleid van Gouverneur BRANTJES, moet de ondergeteekende voor rekening van die leden laten.

Reeds sedert tal van jaren zijn pogingen aangewend om in den onbevredigenden toestand op politioneel gebied in Curaçao verbetering te brengen; zoo o. a. door de burgerpolitie te recruteeren uit de militaire bezetting, later door militairen tijdelijk van de bezetting los te maken en bij de politie te laten dienst doen. Deze en andere pogingen om het gehalte der politie te verbeteren bleken op den duur niet aan de verwachtingen te beantwoorden. Ten slotte kwam de ondergeteekende tijdens zijn vorige ambtsperiode tot de overtuiging, dat de oplossing moest worden gezocht in samensmelting van het garnizoen en de toenmaals bestaande politie tot één militaire bezetting, waarin de beste elementen van beide korpsen zouden worden opgenomen. Het moest noodzakelijk eenige jaren duren vóór deze ingrijpende reorganisatie, welke tevens eene andere wijze van recruteeren van de militaire bezetting medebracht, tot volledige uitvoering kon komen.

Het is den ondergeteekende niet bekend, of kapitein BORREN heeft verklaard, dat de volledige reorganisatie der politie op Curaçao vertraagd werd doordat de werving in Holland niets opleverde, aangezien de Regeering aan de gegadigden geen voldoende bezoldiging wilde geven. De feiten zijn, dat inderdaad door gebrek aan toeloop de beoogde sterkte van de militaire bezetting alsnog niet kon worden bereikt en dat de verbetering van de salarissen niet steeds gelijken tred heeft kunnen houden met den in de laatste jaren zeer snel gestegen levensstandaard te Willemstad.

In tegenstelling met het gevoelen van de leden, die uitzending van een Regeeringscommissaris wenschelijk achtten, ziet de ondergeteekende, in aansluiting bij het oordeel van vele andere leden, tot zoodanigen maatregel geen termen.

Het is hem niet bekend waar en op welke wijze handteekeningen zijn verzameld onder het in het Voorloopig Verslag bedoelde adres ten gunste van den Gouverneur, noch ook of dat adres mede door Venezolanen is onderteekend.

De afkondiging van den staat van beleg te Willemstad heeft de Regeering in Nederland aan den Gouver- [illegible] was de Gouverneur reeds terug van zijn met Hr. Ms. *Hertog Hendrik* ondernomen reis naar de Bovenwindsche eilanden.

Inderdaad moet tijdens de enkele dagen, dat URBINA verleden jaar op Aruba als gevangene heeft vertoefd, niet behoorlijk in diens voeding zijn voorzien en moet hij geboeid van dat eiland naar Willemstad zijn overgebracht.

Op de Beneden- en Bovenwindsche eilanden zijn geen arsenalen aanwezig; alleen in het Waterfort te Willemstad bevindt zich eene wapenkamer, waarin reserve-voorraad aan wapening, onderdeelen en verwisselstukken, zoomede eene bewaarplaats voor de munitie ten behoeve van de schietoefeningen der militaire bezetting en een reserve-voorraad. Beide magazijntjes kunnen uiteraard niet worden gemist. Forten in de eigenlijke beteekenis van het woord zijn in het gewest niet aanwezig.

Een van de punten, waaraan de ondergeteekende zich voorstelt den nieuwen Gouverneur van Curaçao te verzoeken zijne bijzondere aandacht te wijden, is de economische toestand van de Bovenwindsche eilanden. Voorhands betwijfelt hij, of in dien toestand verbetering zou kunnen worden verkregen door betere en snellere vervoerverbindingen tusschen bedoelde eilanden en Curaçao in het leven te roepen, opdat, naar het denkbeeld van de leden hier aan het woord, de Bovenwindsche groep het hare zou kunnen bijdragen tot de voedselvoorziening van inzonderheid het hoofdeiland, en omgekeerd, meer welvaart op de Bovenwindsche eilanden zou kunnen ontstaan door een verbeterden afzet van producten. De leden die dit denkbeeld ter sprake brachten, hielden daarbij wellicht niet in allen deele rekening met het feit, dat de voor bedoelde voedselvoorziening benoodigde tropenvoortbrengselen, voorzooveel deze niet plaatselijk worden geteeld, met minder kosten van meer nabijgelegen productiegebieden dan van de rond 500 zeemijlen verwijderde Bovenwindsche eilanden kunnen worden betrokken.

Bij de voorgenomen herziening van het Curaçaosche Regeeringsreglement zullen de vervolgens in het Verslag aangeroerde vraagpunten ernstig de aandacht hebben. Met het oog hierop moge de ondergeteekende zich vooralsnog zijne meening voorbehouden nopens de vraag, of het aanbeveling verdient wijziging te brengen in de huidige administratieve verhouding tusschen de twee het gewest vormende eilandengroepen, zoomede nopens het vraagstuk der samenstelling van den Kolonialen Raad. Wat dit laatste betreft meent hij echter de opmerking niet achterwege te mogen laten, zulks naar aanleiding van het te dier zake in het Verslag voorkomende, dat hem niet gebleken is van geringe belangstelling van de leden van dien Raad die, krachtens het voorschrift van art. 74 van het Regeeringsreglement, gehouden zijn om het welzijn van het geheele gewest voor te staan, voor de nooden en behoeften van eenig onderdeel daarvan.

Voor zooveel den ondergeteekende bekend, voldoet de douanedienst, die in de laatste jaren in belangrijke mate is uitgebreid, aan de door den huidigen verkeersomvang gestelde eischen.

Den ondergeteekende staan geen gegevens ten dienste ter beantwoording van de vraag van enkele leden of het bericht juist was, dat Amerikanen op Aruba tegen de aanwezigheid van gekleurde politiebeambten bezwaren zouden hebben ingebracht. Wel heeft hij kortelings van den Gouverneur mededeeling ontvangen, dat maatregelen zouden worden genomen getroffen om in de verhouding tusschen die vreemdelingen en de plaatselijke politie verbetering te brengen.

Het Bestuur is doordrongen van de noodzakelijkheid, dat op Curaçao verbetering gebracht worde in de toestanden met betrekking tot kraamverpleging en verloskundige hulp. Mocht de Gouverneur met het oog daarop de uitzending van vroedvrouwen of kraamverzorgsters verlangen, dan zal de ondergeteekende daartoe gaarne alle medewerking verleenen.

Om tot eene volledige gelijkbekostiging van het bijzonder — in casu het R. K. Missie-onderwijs — met het openbaar onderwijs te geraken, moeten nog voorzieningen worden getroffen nopens uitzending van leerkrachten uit Nederland, binnenlandsche verplaatsingkosten, huur en instandhou- [illegible] aan te worden toegevoegd, dat de R. K. Bisschop in Curaçao het verzoek heeft gedaan om, ter tegemoetkoming aan bezwaren ten aanzien van de personeelsvoorziening der Missiescholen, welke uit de verdere doorvoering van het gelijkbekostigingsbeginsel zullen voortvloeien, thans alleen die scholen onder de werking van de ter zake reeds tot stand gebrachte en nog in te voeren voorzieningen te doen vallen, die reeds aan alle daarvoor van Landswege gestelde eischen beantwoorden, en daartegenover voor de vorige scholen den status quo te handhaven, tot tijd en wijle ook deze aan de bedoelde eischen kunnen voldoen. De mogelijkheid om aan dezen wensch tegemoet te komen, maakt thans een punt van onderzoek uit.

Het is den ondergeteekende gebleken, dat aan de wenken ter zake van een deugdelijk begrootingsbeleid welke vervat zijn, in in het Voorloopig Verslag bedoeld schrijven aan den toenmaligen Gouverneur van 17 Juni 1925, in hoofdzaak nog geen gevolg is gegeven. Hij zal niet nalaten nopens deze voor het gewest zoo belangrijke aangelegenheid omstandig in bespreking te treden met den nieuwen Landvoogd.

De uitgaven voor rechtstreeksche voorzieningen ten behoeve van de volksontwikkeling vormen thans reeds ongeveer een zesde deel van het gewone budget, afgezien nog van de personeelsuitgaven uit dezen hoofde voor pensioenen, verloven en dergelijke. Verbetering van het onderwijs, verkrijgbaarstelling van ambachtsonderwijs invoering van den leerplicht en andere maatregelen van dien aard zijn desiderata, die niet uit het oog worden verloren, maar waarvan de verwezenlijking afhankelijk is van de beschikbare materieele en persoonlijke middelen. Het Bestuur blijft niet in gebreke, wanneer het geldt verbetering in de volkshuisvesting aan te brengen. Ten blijke daarvan moge dienen, dat nog zeer onlangs het besluit is genomen om aan eene bouwonderneming die op vrij groote schaal woningen te Willemstad wenscht neer te zetten, daarvoor steun van Landswege te verleenen, o. m. in den vorm van eene in jaarlijksche aflossingen in dertig jaren terug te betalen eerste hypotheek, ten bedrage van 75 pct. der bouwkosten.

De in het voorloopig Verslag bedoelde artikelen. welke in het dagblad *Het Volk* van 8, 13 en 14 Juni verschenen, zullen aan de aandacht van het Bestuur van Curaçao niet zijn ontgaan. De vraag van sommige leden, of de Regeering omtrent het bestaan van misstanden, als in die artikelen aangeduid een onderzoek heeft laten instellen, moet ontkennend worden beantwoord. De onderteekende is bereid den Gouverneur uit te noodigen om ter zake van in die artiekelen behandelde aangelegenheden een rapport uit te brengen en dit t. g. t. ter kennis van de Kamer te brengen.

Bij beschikking van den Gouverneur van 4 Juni 1929, n°. 670, is de, aan de Zuidzijde door de Caraïbische Zee begrensd wordende domeingrond, genaamd Bullenbaai, in erfpacht uitgegeven aan de naamlooze vennootschap „Curaçaosche Petroleum-Industrie-Maatschappij," met vergunning tevens om in de strook water langs het gecedeerde terrein en langs de kust van de aangrenzende, in particulier bezit zijnde, plantage Meiberg en Hersen c. a. voor in-, uit- en overlading van olie en olieproducten enz. te bouwen.

Het denkbeeld van een lid om de West-Indische gewesten te verkoopen, meent de ondergeteekende, als in strijd met de waardigheid van de Staat, buiten beschouwing te mogen laten.

De Minister van Koloniën.
DE GRAAFF.

1) Het tweede deel, waarin de commissie voorstellen zal doen nopens de reorganisatie der militaire en politioneele machtsmiddelen, is nog niet ontvangen.

INGEZONDEN.

Het commissariaat van San Nicolaas en de Handel van Aruba.

Ondergeteekende, naast zijn mandaat van Landraad, speciaal door den Handel op dit eiland gedelegeerd om te ageeren tegen een ten deze in den laatsten tijd gecreeërden ongeoorloofden toestand, veroorlooft zich na ter zake twee reizen naar het zustereiland Curaçao te hebben gemaakt, de volgende aanvoering.

In overeenstemming met den geest van onze nobele wetsconstitutie, waarvan het werkelijk algemeen belang, het belang van een ieder naar evenredigheid te beschermen, den grondslag vormt, heeft het Bestuur aan de Oliemaatschappijen bij hare nederzetting op dit eiland, met de stellige verwachting, dat daaruit zal voortvloeien de economische opheffing der plaats, de meest opofferende faciliteiten toegestaan.

Beschouwende dat, het verwerken van gelden door kapitaalkrachtige instellingen betere levensfactoren te weeg zal brengen dan de reeds bestaande op de plaats, werden er voor de vestiging dezer maatschappijen niet alleen publiek maar ook particulier domein en geëlimineerd, die zoovele zijn en in zoovele opzichten, dat wij kortheidshalve enkel verwijzen naar Landbouw, Aloë-Cultuur, Veeteelt en Zoutbedrijf, respectievelijke huurcontracten van honderden bunders gronds, die ingetrokken werden, of waarvoor aan de houders het vaandel gezwaaid werd, n.l. ontruimt voor de Maatschappijen tot reproduceerend voordeel In uw toekomstige zaken.

Op even bedoelde linie verder de veranderingen nagaande komt men gevolgelijk tot de conclusie dat het eilandje ten opzichte van zijn [illegible] thans een industrieel eilandje geworden, hoofdzakelijk aangewezen op den Handel.

De aanmerkelijk toegenomen drukte in den handel en zijn relatie n.l. scheepvaart, verkeer, werkverschaffing aan den maatschappelijken stand, wijst trouwens uit dat de verwachte gunstige gevolgen er feitelijk begonnen op te dagen; doch jammer dat door het oprichten van een commissariaat door de Pan American Petroleum Corp. deze vooruitgaande schreden door deze machtige concurrente op het handelsgebied, thans in den revers zijn geschakeld.

De omvang van het besproken commissariaat en zijn invloed op den handel zijn in bijzonderheden reeds voldoende toegelicht door de veelvuldige gerezen klachten en critiek over deze handelsbeweging bij de Pan American Petroleum Corp. die zooals boven gezegd, den particulieren handel den strop omgedaan, zoo goed als stil gelegd had.

De toeleg van de Pan. Am Petr. Corp. zooals het zich liet aanzien, was zich te decentraliseeren van het overige gedeelte van Aruba met dat stukje (San Nicolaas), wel tot volledige geriefelijkheid in haar eigene zaken, doch blijkbaar niet met eenig kwaadwillig opzet, maar wel zonder in te denken de gevolgen van zoo'n monopolie, dat in de praktijk eigenlijk zoo goed als onmogelijk is, net als het ook niet mogelijk zou zijn, van een menschelijk lichaam het hoofd buiten contact te houden met de romp en de

bloedcirculatie te regelen op onnatuurlijke wijze.

Het is meer dan logisch om te kunnen begrijpen dat door zoo'n ongeregelde circulatie beide deelen van het lichaam elkander onderling storen en dit een begin zal zijn van een einde aan het heele corpus.

Den Handel op Aruba dooddrukken, leidt immers rechtstreeks tot de onmiddelijke ontvolking van den maatschappelijken stand op de plaats, dus het uitzetten van de vooraanstaanden, de toonaangevers, die Natiekleur en geest handhaven, per slot van rekening, een nationale débâcle.

Onder de gegeven omstandigheden moest er een van beide geschieden, n.l. óf de door de maatschappijen verwerkte gelden in circulatie op de plaats, óf anders teruggevloeid in de kas van de Pan. Am. Petr. Corp. door haar vangstmiddel, het Commissariaat; maar als gevolg hiervan ook, het verdwijnen van de inheemsche maatschappij met dit reflecteerende beeld ongeveer: een salaris-trekkende Gezaghebber zonder Raad van Politie wegens het ontbreken van geschikte elementen, scholen met salaristrekkende onderwijzers, doch leeg van kinderen; de Paardenbaai met salaristrekkend loodswezen en douane-personeel, doch zonder scheepvaart; salaristrekkend politiewezen in de doodstille en in duisternis gedompelde Oranjestad, de Gouverneur op inspectiereis op het eiland, doch met een onbezochte audientiedag, en een receptieavond voor Amerikanen en Engelschen; de op de plaats resteerende ongeletterde plebeeër zou immers niet durven [illegible]

Wordt het dan niet een hoogst angstvallig te verwenschen positie voor den Gouverneur, de Vertegenwoordiger van H. M., onze geliefde Koningin in de Kolonie Curaçao, voor het Koninkrijk der Nederlanden, en zou dan de Pan Am. Petr. Corp. zich met deze onvergeefbare schuld belast willen zien, n.l. de bewerkster te zijn van een dergelijk cardinale ontsteltenis?

Dit verschijnsel was reeds op den drempel, doch weer terug geduwd door de Hand der Voorzienigheid, die ter juister tijde, toen de nood het hoogst stond, den Vice-President van de Pan Am. Petr. Corp. voor een inspectiereis op dit eiland gekomen, op onze hand plaatste.

Bij een onderhoud met deze „Big man" in de Pan Am. Petr. Corp. over onze onverzoenlijke gezindheid tegenover zijn maatschappij, indien van haar kant niet het noodige gedaan worde tot het wederom wegwerken van den door haar in onze levensbelangen gecreëerden onhoudbaren toestand, werden ons door deze scherpzinnige doch goedgeaard hoogstaande persoon, na hem den stand van zaken te hebben voorgelegd, bevredigende en concrete beloften gedaan, in verband met de commissariaat-kwestie, als mede office works voor de inheemschen en toekennen van meerdere consideraties.

De uitvoering van deze belofte is opgedragen aan den Heer Directeur van de P. A. Petr. Co. Dr. W. Holland, in tegenwoordigheid van Capt. R. Rodger, Director van de Lago Oil & Transport Co., Ltd., die ons ook ons uitgedrukt hadden hunne beste bedoelingen, ten opzichte van dit eiland.

De kennisneming van deze regeling verwekte groote blijdschap in de harten der Curacaoenaars, die werkelijk belang stellen in het lot van dit zustereiland, als blijkt uit volgend document:

Curaçao, December 14th. 1929.

Gentlemen,

It gave us great pleasure to hear that you have had an interview with MR. HARWOOD, Vice-President of The Pan American Petroleum & Transport Co. during which satisfactory promises have been made by this gentleman, in connection with the commissary.

As we have also a great interest in the prosperity of the business in Aruba, we would thank you to transmit in our name best thanks to the Company for the friendly disposition shown towards the Arubean Commerce.

Thanking you in advance, we are, to:

J. H. A. EMAN, DR. J. R. ARENDS, Colonial Council

W. F. CRAANE, J. G. EMAN, W. R. PLANTZ, Members of the Committee for the establishment of a Chamber of Commerce.

MORRIS E. CURIEL & SONS.
S. E. L. MADURO & SONS.
C. WINKEL & ZONEN.
CURIEL'S BANK.
HOLL. BANK VOOR WEST-INDIE.
MADURO'S BANK.
CURACAO TRADING CO. S. A.
WEST INDIA MERCANTILE CO. LTD.
PROSPERO BAIZ & CO.
JOSSY C. HENRIQUEZ.
B. J. DE CASTRO.
E. MORENO BRANDAO.
L. H. PALACIOS.

Koloniale Raad en Handel op Curaçao, ik ben ervan doordrongen, bij het vernemen van deze catastophe op Aruba, hebben onmiddelijk en ernstig werk van gemaakt, om eene officieele afwenteling daarvan te verkrijgen, doch zulks bleek op dezen weg toen te laat.

„Un pueblo cu nó ta protesta, nó ta pueblo, i un Gobierno cu no ta proteha su pueblo no ta Gobierno." W. E. Kroon.

Medeingezetenen, dezen keer is het ons gelukt een schikkende oplossing te krijgen in de onderhavige kwestie door de persoonlijke goedwilligheid en het verstandig inzicht van een man van de Pan American Petr. Corp., echter zaken zijn zaken en moeten uit een zakelijke principe geregeld worden; dus voor een ander keer, bijtijds ons *protest*, ten einde ons Bestuur in de gelegenheid te stellen ons te kunnen *beschermen*, terwijl wij in overweging geven of het niet raadzaam zal zijn in den vervolge, wanneer ons Bestuur gewichtige transacties gaat sluiten in verband met onze levensbelangen, *eene waarschuwing* hieraan te laten voorafgaan, immers de kwaal voorkomen is niet zoo moeilijk als het genezen daarvan, als in dit geval aan den lijve ondervonden wordt.

Mijnheer de Redacteur,

Mijn beleefden dank voor de opname van dit stuk.

Hoogachtend,

J. H. A. EMAN
Landraad.

Wat de Kranten zeggen.

De overval op Curaçao.

Het officieel verslag over het drama van Willemstad geeft enkele bladen aanleiding opnieuw de schuldvraag onder 't oog te zien.

De „*MAASBODE*" zegt:

Voor de houding van gouverneur Fruytier is wel beslissend het antwoord op de vraag: Is het te verdedigen, dat deze inging op het advies van den militairen commandant om het ultimatum van Urbina te accepteeren?

En dan wil het ons, ook na lezing van dit rapport, nog altijd voorkomen, dat de gouverneur, lettend alleen op het belang der hem toevertrouwden, niet anders kon handelen.

Immers: 1e. 't Is het hoofd der gewapende macht zelf, die aanneming adviseert.

2e. En dat wel onder uitdrukkelijke verklaring, dat na de verovering door de Venezolanen van het fort met wapens en munitie, *militaire tegenstand niet meer mogelijk was.*

Zou de gouverneur verstandig hebben gedaan het beter te willen weten, dan de militaire commandant zelf.

Tijd of gelegenheid voor onderzoek was er niet. Gaf men Urbina niet zijn zin, dan dreigden de vreeselijkste rampen. Immers zoo stellig mogelijk luidde de aankondiging van den bandiet: indien men op zijn voorstel niet inging „dan zou hij order geven tot plundering van de stad en tot het in[illegible] vertrek werd aangedrongen."

Nu zal men het mogelijk in den gouverneur laken, dat hij, eenmaal in handen der vijanden, ook nog aan dit laatste verzoek heeft voldaan, en werkelijk het zijne er toe heeft bijgedragen om het vertrek te doen bespoedigen, in plaats van zich louter passief te houden.

Maar ons lijkt het, zacht uitgedrukt, toch uitermate begrijpelijk, dat de gouverneur, in meer dan gerechtvaardigd verlangen om zijn gewest voor de grootste rampen te behoeden, geen rust had voor de bandieten van het eiland verwijderd waren. Zoolang zij er waren, konden ieder oogenblik de grootste ongelukken gebeuren.

Wij herhalen: voor de houding van gouverneur Fruytier is in hoofdzaak beslissend het antwoord op de vraag: Is het te verdedigen, dat hij op het advies van den militairen commandant tot capitulatie inging?

Was deze houding juist, dan moest daaruit de rest van het gebeurde in hoofdzaak noodzakelijk volgen.

Was het advies van den troepencommandant te verdedigen?

Zelfs na dit rapport is dit moeilijk uit te maken. Een opgave van aantal en bewapening der bandieten ontbreekt.

Wel maakt hetgeen, na de inneming van het fort, nog aan bewapening te onzer beschikking stond een zieligen indruk.

Dat de gouverneur niet op zijn besluit tot capitulatie terugkwam op het aanbod van den directeur der C. P. I. M. — die zelf wellicht van het hachelijk dreigement van Urbina onkundig was — van „een tiental geweren en een aantal revolvers" vinden wij zeer verklaarbaar.

Wel maakt het eenigen indruk, dat buiten het fort „ruim 100 militairen verspreid aanwezig waren", ofschoon het, na de gevangenneming van den Commandant wel niet gemakkelijk zal zijn geweest deze verspreide militairen *snel en afdoende* — en dat was toch broodnoodig — te benutten, vooral door gebrek aan bewapening. „Aan wapens werd in totaal beschikt over 40 stuks pistolen en eenzelfde aantal klewangs...." Ook wat verder aan bewapening wordt opgesomd maakt geen bijster solieden indruk.

Tocht blijft het mogelijk, dat, bij energiek, onmiddellijk en eendrachtig optreden, ook na de inneming van het fort, nog met succes militaire weerstand had kunnen worden geboden.

Dit hangt echter mede af van de niet volledig bekende sterkte en bewapening der Venezolanen.

En wie zal kunnen zeggen, welke onheilen een in zijn effect zoo onzekere militaire tegenstand over het eiland zou hebben gebracht?

Ook maakt de aandrang van Urbina een niet erg zekeren indruk, indien deze haast tenminste niet werd geïnspireerd door zijn plannen ten opzichte van Venezuela.

Samenvattend zouden wij willen concludeeren: het is te begrijpen, dat de gouverneur, tegenover de stellige bedreiging van Urbina, het advies van den troepencommandant volgde. Of dit advies zelf te verdedigen was — dat is moeilijker uit te maken.

Ook zouden wij, zoo mogelijk, wel gaarne nog wat nader worden ingelicht over al hetgeen door den gouverneur eigenlijk is gedaan, vanaf het oogenblik, waarop hij bericht van den overval kreeg.

De „*GELDERLANDER*" schrijft:

„Wij zouden nu eens graag vernemen, wat een Gouverneur anders moet doen dan zich overgeven, als de militaire macht zich machteloos verklaart.

En een roover-generaal dreigt met moord en brand als er verzet zou worden geboden.

Het officieele rapport spreekt nu van aanbiedingen, die, achteraf, dus na de overgave, nog zijn gedaan; hier en daar waren enkele militairen bijeelkaar gegroept en 'n handjevol burgers, welke eenige pistolen ter beschikking hadden en eenige klewangs; indien de Gouverneur deze hulp van twijfelachtige waarde had aanvaard, zou hij niet meer hebben gewonnen dan puinen.

Ieder, die onbevooroordeeld het of- [illegible] dat de Gouverneur den verstandigen en eenig mogelijken weg heeft gekozen.

Toch is de Gouverneur gedwongen om ontslag te nemen, waarschijnlijk om tegemoet te komen aan de meening, dat zijn Gezag heeft geleden en hij ongeschikt is geworden om het Nederlandsche Gezag te vertegenwoordigen op 'n plaats, waar dat Gezag alle kracht moet putten uit zich zelf en geen of ongeveer geen steun vindt in zijn machtsmiddelen.

Nu goed, maar tegenover den persoon van den heer Fruytier is er dan toch een ernstige onrechtvaardigheid begaan. Is hij naar Curaçao gezonden om een Venezolaanschen overval af te slaan? En toen die overval gelukt was en de verdediging van ons gezag had gefaald, had hij toen op z'n eentje die verdediging moeten overnemen?

Het ontslag van den heer Fruytier wekt den schijn, dat hij boeten moet voor fouten of verzuimen van anderen. Laat het noodzakelijk zijn, rechtvaardig is het niet."

Het *KOLONIAL WEEKBLAD* schrijft:

De beslissing is gevallen. De heer IR. FRUYTIER is op zijn verzoek eervol ontslagen als gouverneur. Wij hebben in het begin gezegd, dat dit naar onze meening diende te gebeuren, geheel afgezien van het oordeel over de persoonlijke gedraging van den heer FRUYTIER, en bij die meening zijn wij steeds gebleven, al hebben wij haar niet telkens herhaald.

Het lijkt ons, in afwachting van het verslag der commissie-Hoorweg c.s., nu den tijd om twee opmerkingen te maken. De eene is deze, dat de heer FRUYTIER valt in de eerste plaats als slachtoffer van de nalatigheid der moederlandsche regeering en van allen, die de verantwoordelijkheid voor het weerloos laten van Curaçao dragen. En de tweede: de houding van een deel der R. K. pers in Nederland en Curaçao, die het gaandeweg heeft voorgesteld, alsof de heer Fruytier eigenlijk een soort held geweest was, die goed en bloed had opgeofferd, en diens eigen openlijke verklaring, terwijl de zaak sub iudice was, dat hij in gelijke omstandigheden op dezelfde wijze zou handelen, heeft aan het oordeel over den persoon van den gouverneur meer kwaad dan goed gedaan. Dit is zeer jammer, omdat de luttele maanden van zijn gouvernement een oordeel over zijn bewind niet toelaten. Intusschen blijft er — tenzij uit het verslag der commissie van onderzoek het tegendeel blijkt — voor de regeering alle reden, om te bedenken, dat zij tegenover den heer Fruytier iets heeft goed te maken.

Ook tegenover Curaçao. Of de regeering hierin zich haar verantwoordelijkheid bewust geworden is, zal straks blijken uit de benoeming van een nieuwen gouverneur. Er kan ook culpa in eligendo zijn. Voor den eerste den beste is er geen plaats. Toen de heer Fruytier verleden jaar ten slotte uit de bus gekomen is, schijnen velen vóór hem aangezocht te zijn geweest. Wellicht komen er nu weer bedankjes. Maar eigenlijk zou het niet meer dan natuurlijk zijn, wanneer nu eens een beroep gedaan werd op den vaderlandschen plicht van den geschikten persoon. Het gaan naar Curacao als gouverneur moge in de gegeven omstandigheden geen pretje zijn, laat het zelfs een offer zijn. — wij zijn overtuigd, dat een man, die de gaven heeft, welke tot uiting komen in onafhankelijkheid, kracht, wil, volharding, rechtvaardigheid en zelfverloochening, en daarnaast in het bezit is van practische bestuurstalenten, als gouverneur van Curaçao een prachtige taak, die hem zeker voldoening geven zal, als God hem leven en krachten spaart, tegemoet gaat.

Vinde de regeering den rechten man.

De redactie van het *KOL. WEEKBLAD* veroorlove ons hierbij een kleine kantteekening.

Hoe de openlijke verklaring van gouverneur FRUYTIER „dat hij in gelijke omstandigheden op dezelfde wijze zou handelen," aan het oordeel over zijn persoon meer kwaad dan goed gedaan heeft hij daardoor getoond een moreel zeer hoogstaand man te zijn, die de volle verantwoordelijkheid voor zijn daden durfde aanvaarden en dragen.

Ook stond de R.K. pers in Nederland en Curaçao niet alleen in de verdediging van het beleid van den Gouverneur. Zooals bekend, hebben de drie op Curaçao aanwezige leden van den Raad van Bestuur, reeds aanstonds na het gebeurde, hun volle instemming betuigd met het optreden van gouverneur FRUYTIER. Men moge thans trachten het gezag dezer hoogstaande mannen, die door geen enkel persoonlijk, maar zuiver algemeen belang gedrongen hun motie van vertrouwen in het beleid van gouverneur FRUYTIER indienden, te verkleinen, voor ons blijft het oordeel dezer onpartijdige mannen zijn volle waarde behouden.

En voor ontelbaar velen met ons, ook uit het niet katholieke kamp.

Tot slot willen wij nog mededeelen heden bij de *RESIDENTIEBODE* naar aanleiding van het ontslag van gouverneur FRUYTIER schrijft:

„Naar wij vernemen moet deze houding van de Regeering (waarbij n.l. aan den gouverneur in overweging is gegeven eervol ontslag aan te vragen) voornamelijk steunen op de overweging, dat de gouverneur verschillende bevelen aan zijn ondergeschikte ambtenaren heeft gegeven, om elk verzet achterwege te laten, op een moment, dat hij niet meer vrij was, om zelfstandige beslissingen te nemen.

Het moet n.l. gebleken zijn, dat de gouverneur verschillende bevelen om geen verzet te plegen, heeft gegeven telefonisch en mondeling, in het bijzijn van generaal URBINA, wiens gevangene hij toen reeds was. Ter verdediging van den gouverneur, dat hij deze bevelen gaf, om Curaçao voor een bloedbad te sparen, kon deswege dan ook niet geheel geaccepteerd worden.

Wel is intusschen duidelijk vast komen te staan, dat voor den gouverneur, die pas was opgetreden, verschillende verontschuldigingen bestonden, en hij inderdaad niet over voldoende middelen beschikte om een dergelijken aanval te voorkomen of af te slaan."

SPORT.

Voetbalmatch, Zondag 22 Dec.

De wedstrijd van Zondag tusschen de vertegenwoordigende Elftallen van Holland en Suriname is geëindigd met een kleine overwinning der Hollanders.

Als circa 4 uur Scheidsrechter Bakkenes beginnen blaast, tellen wij bij de Holl. drie invallers; Suriname is volledig.

Holland wint de toss en aanvoerder Romeijn kiest den wind mede. Al dadelijk ontwikkelt zich een vlug aantrekkelijk spel met Holland in de meerderheid.

Verschillende aanvallen worden op net Surinaamsche doel ondernomen, doch de keeper Loobrecht geeft voorloopig niet thuis en weert zich uitstekend.

Als het spel ongeveer 20 minuten oud is, scoort Opschoor voor Holland uit een door de linksbinnen v. Rest goed genomen corner; circa 5 minuten later wordt Holland een strafschop toegekend, daar een der backs den bal met de hand aanraakt. Deze aangeschoten en zeer zwaar gestrafte bal wenscht aanv. Romeijn niet te benutten en de bal wordt met een boog over het doel geschoten. Kort hierna is het rusten. Na de rust hetzelfde vlugge spel, doch thans is Suriname meestentijds aanvallend en krijgt de Holl. doelman Nieuwenhof handen vol werk, wat hem uitmuntend afgaat. Alles wordt geretourneerd; ook de backs weren zich geducht en breken menigen aanval.

[illegible] Eens denken wij Suriname te zien doelpunten, als Schlag onder een keurig ingezet schot van den rechtsbinnen zijn hoofd zet.

De bal is echter te ver voor hem en zou zeer zeker in 't net verdwenen zijn als Nieuwenhof met een enormen sprong er nie net nog zijn vuisten onder had kunnen zetten. De hieruit genomen hoekschop levert niets op.

De wedstrijd wordt dan aanmerkelijk forscher en we zien Dijkhofs, den linkshaf van Holl. een leelijke duikeling maken, waardoor hij genoodzaakt wordt het terrein te verlaten. De druk op het Holl. doel wordt thans nog zwaarder Dijkhofs verschijnt inmiddels weer in 't veld, zijn arm geheel in 't verband. Doch de verdediging weet steeds tijdig in te grijpen en de tijd verstrijkt al meer en meer zonder dat het een der partijen gelukt te doelpunten, zoodat als de Scheidsrechter inrukken blaast de stand 1—0 voor Holland is. Een gelijk spel had de verhouding beter weergegeven, al dient direkt gezegd dat het gemis van enkele spelers zich bij Holl. zeer liet voelen.

Zondag a. s. *Holland—Curaçao*, aanv. 4 uur, Terrein Mundo Nobo.

Het Hollandsche elftal heeft een kleine wijziging ondergaan: het elftal is thans

Nieuwenhof,
Romeijn aanv. Schlag,
Oudheusden, de Wolf, Dijkhofs,
Kuiper, Opschoor, Heidenreich v. Rest, Stevens.

Het opnemen van Heidenreich is zeer zeker een verbetering.

De wedstrijd op Donderdag 1.1 tusschen *Suriname* en *Curaçao* eindigde met 2—1 voor Suriname.

R.

BERICHTEN

Goede reis.

Wij wenschen kapitein A. A. BORREN en Echtgenoote, die Donderdag a. s. per S.S. van Rensselaer naar Nederland terugkeeren, van harte een voorspoedige reis.

Kapitein BORREN heeft gedurende de jaren van zijn verblijf op Curaçao hard gewerkt. Hij was zonder twijfel iemand met een groot organizatorisch talent, die tot levenstaak gesteld had Curaçao een goede deugdelijke politie te geven. Of 't steeds met de noodige tact geschiedde, vooral gezien de antipathie waarmede de mil. politie ontvangen werd, en de tegenkanting die zij van den beginne om velerlei redenen ondervond, is een andere vraag. Jammer dat de regeering van het moederland, hem bij zijn voortdurend aandringen op versterking van het korps, dat voor den dienst ten eenenmalen onvoldoende was, in den steek liet. Wellicht ware bij een betere bezetting de treurige gebeurtenis van 8 op 9 Juni, die op zoo onverwachte wijze een einde maakte aan zijn loopbaan alsook aan die van den sympathieken luitenant BERGER, niet te betreuren geweest.

Wij wenschen kapitein BORREN en ook luitenant BERGER alle goeds in hun verdere loopbaan

Garnizoen.

Eind Januari zullen vanuit Holland naar hier vertrekken de twee nieuwe luitenants MOLENBRUGGE en BLOKLAND. De nieuwe kapitein, ter vervanging van kapitein Borren, is nog niet benoemd. Luitenant Wilschut zal zoolang met de leiding der militaire politie belast blijven.

Arend

Naar wij vernemen heeft het recherche-vaartuig „*Arend*" dat voor Curaçao bestemd is en dat eerst begin December naar hier zou vertrekken, een defect gekregen, zoodat het nu weer op de werf staat en waarschijnlijk niet voor Februari of Maart naar hier zal kunnen vertrekken. In plaats van Hr. Ms. *Hertog Hendrik* zal waarschijnlijk de torpedojager Hr. Ms. *Van Galen* tijdelijk naar hier komen. Naar wij vernemen zal hij ongeveer 20 Januari uit Holland vertrekken en 10 Februari hier aankomen.

Koloniale Raad.

Zitting 23 December.

De ontwerp-verordening, houdende nadere voorzieningen op het stuk van vuurwapenen en munitie, alsmede de ontwerp-keur tot wijziging van de „Algemeene Politiekeur" worden z. h. s. aangenomen.

Kerstdagen.

Jammer dat steeds een of andere misdaad of ongeluk de innige vreugde van het Kerstfeest komt verstoren.

Bij een vechtpartij tusschen Venezolaansche arbeiders op Rio Canario, op den avond voor Kerstmis kreeg een ervan een slag op zijn hoofd èn was zoo goed als op slag dood. Woensdagmiddag is het lijk gerechtelijk geschouwd in het St. Elisabethshospitaal. De dader is gevat.

Een ander, zeeman van beroep, kreeg een zware verwonding aan zijn hoofd, toen hij twee vechtende makkers van elkaar wilde scheiden.

Een treurig auto-ongeluk had er plaats op den Pietermaaiweg, op Kerstmisnamiddag. Zes kinderen, vier jongens en 2 meisjes van 12 tot ± 15 jaar, waren op weg naar huis, en liepen op het trottoir ter hoogte van „Tres cabez", toen een auto van de Pietermaaizijde aankwam. Een andere auto stond langs het trottoir voor een der woningen aldaar.

Daar aangekomen zag de chauffeur een auto in volle vaart naar Pietermaai komen. Om een botsing te voorkomen vloog hij achter den stilstaanden auto, op zijn hand, het trottoir op recht op de 6 kinderen aan, voor wie er geen ontkomen meer aan was, daar het trottoir ter plaatse maar heel smal is. Alle zes werden aangereden en vier ervan liepen ernstige verwondingen op. Een jongen lag bewusteloos, zwaar aan 't hoofd getroffen. Men vreesde voor schedelbreuk. Een andere lag met een gebroken dijbeen daarneer; een derde was minder zwaar onder de knie gewond, terwijl ook het meisje verschillende zware verwondingen opliep. Deze vier werden onmiddellijk naar het Hospitaal vervoerd. Aan den jongen die bewusteloos lag werden er onmiddellijk de Laatste H. H. Sacramenten toegediend.

De beide anderen waren blijkbaar minder gewond en konden zich naar huis begeven. Een ontzaglijke menigte van menschen verzamelde zich ter plaatse, zoodat een oogenblik het verkeer gestremd was.

Donderdagavond werd op Jandoret een jongetje langs den weg door een auto aangereden, met 't treurig gevolg dat beide beentjes gebroken werden. Het jongetje werd naar 't Hospitaal vervoerd.

✠ Dr. H. A. de Casseres.

Vrijdagmorgen overleed na een kortstondige ziekte de oude, eerbiedwaardige Dr. H. A. DE CASSERES. Jarenlang was hij geneesheer van de melaatscheninrichting op Zaquitó. Steeds was hij vol belangstelling en medelijden voor de arme zieken, wier lijden hij door zijn kunde en de goedheid van zijn hart zooveel mogelijk trachtte te verzachten.

Dr. de Casseres maakte zijn studies in Duitschland.

Hij ruste in vrede!

Wij betuigen onze hartelijke deelneming aan de geachte Familie van den zoo algemeen vereerden overledene.

Mededeeling.

Wegens gebrek aan plaatsruimte is het ons deze week niet mogelijk het interessante artikel van den hr. J. DE POOL, in „La Cruz" verschenen, over de verdediging van Curaçao weer te geven.

Kantongerecht-Aruba.

Nathaniel Ibrahim, die in September een artikel schreef, naar aanleiding van het optreden van den heer Timp, destijds hoofd der politie op Aruba, tegen zijn persoon, is wegens „lasterlijke aanklacht" en „laster", door het kantongerecht op Aruba, veroordeeld tot een maand gevangenisstraf.

Openbaar Onderwijs.

Aangifte van nieuwe leerlingen.

De Inspecteur van het Onderwijs brengt ter kennis van het algemeen:

1e. dat de lessen van het nieuwe schooljaar voor de Openbare Scholen op Curaçao zullen aanvangen op **6 Januari 1930.**

2e. dat de inschrijving der nieuwe leerlingen voor de **Hendrikschool**, *de* **Wilhelminaschool**, *de* **Voorbereidende klassen der Wilhelminaschool** *en de* **Emmaschool** *zal plaats hebben op* **Vrijdag 27** *en* **Maandag 30 December** *e. k. in de gebouwen der scholen, telkens van* **10 tot 12 uur** *des voormiddags.*

3e. dat met ingang van **1 Januari 1930** *het schoolgeld zal bedragen:*

a. **Voor de Hendrik- en de Wilhelminaschool:**

f. 4.— per maand voor een leerling van het 1e. tot en met het 3e. leerjaar,
f. 6.— per maand voor een leerling van het 4e. tot en met het 6e. leerjaar.
f. 8.— per maand voor een leerling in het 7e. en de hoogere leerjaren, met vermindering van 75%, 50% en 25% van bovengenoemde bedragen onderscheidelijk voor het tweede, het derde en het vierde en elk der volgende kinderen uit één gezin.

b. Voor de **voorbereidende klassen der Wilhelminaschool** *f. 3.— per maand per leerling.*

Curaçao 20 December 1929.

De Inspecteur van het Onderwijs,
H. J. A. SCHOEDER.

VERLOOFD

Anjel J. C. Henriquez

en

Estela Salas.

Curaçao, 28 December 1929.

Eenige kennisgeving.

Vliegdienst en de toekomst Suriname.

De „twaalfde provincie" wordt plotseling uit haar isolement verlost. Niet door betere stoomvaartverbinding — die zal nog lang op zich laten wachten — maar door het vliegtuig.

In vorige nummers van dit weekblad, alsdus het *K. W.* vertelden wij van Lindbergh's ontvangst aldaar. In *De Telegraaf* van 12 November, eerste ochtendblad, lezen wij nu het volgende:

„De Pan American Airways blijken groote plannen te koesteren ten aanzien van Suriname, waar zij een belangrijk station voor den te openen Noord Zuid-Amerikaanschen vlieg- geen gras over groeien. Een staaltje van de aan den dag gelegde energie is, dat zij in één dag tijds bij Paramaribo een geheel nieuw vliegveld hebben aangelegd. Dit vliegveld is Zanderij, gelegen op ca. 30 K.M. van Paramaribo, aan den spoorweg en het eerste vliegtuig is er reeds met succes gedaald. Suriname zelf heeft natuurlijk een vrij gering belang bij luchtpost en passagiersdienst; na de Lindbergh-vlucht daalde de ontvangen en meegenomen post tot een minimum. Doch als transitohaven meent men Zanderij uitnemend te kunnen benutten en de maatschappij is dan ook voornemens, het vliegveld in alle opzichten te verbeteren.

De Amerikaansche regeering heeft vergunning gevraagd, de kolonie te doen bezoeken door zes groote vliegtuigen, welke een proefvlucht zullen ondernemen tusschen New York en Buenos Ayres, waarbij Zanderij één van de zeven stopplaatsen zal zijn. Begin 1930 hoopt men een geregelden dienst met Fokker-vliegtuigen, plaats biedend voor 20 tot 30 personen, te kunnen openen. De bedoeling is, dezen dienst later in een tweemaal-per-week-dienst, vervolgens in een dagelijkschen dienst, om te zetten. Loopt alles naar wensch, dan denkt men later gedeelten van het traject zoodanig te kunnen verlichten, dat ook des nachts kan worden gevlogen.

Wat den huidigen maildienst betreft, zoo zullen de vliegtuigen elken Maandagmiddag te Paramaribo aankomen en Woensdagochtend vertrekken. Zij zullen eerst in de rivier voor de stad neerdalen, om vervolgens door te vliegen naar Zanderij."

De redactie van „De West" was in de gelegenheid foto's te zien van de reusachtige vliegtuigen (met een vleugeluitgestrektheid van honderd voet); men blijkt hier te doen te hebben met een groot type passagiersvliegtuigen, te gebruiken door de N.Y.R.B.A-Line voor den weldra te openen wekelijkschen dienst tusschen New York, Rio de Janeiro en Buenos Aires, een dienst met veertig stopplaatsen, waaronder Paramaribo.

Hoe groot deze vliegtuigen zijn, blijkt uit het feit, dat zij gebouwd zijn voor vervoer van 32 passagiers, voorzien zijn van een keurig gemeubileerd salon, met divans, gemakkelijke draaistoelen, een ruim buffet, toiletgelegenheden enz. De N.Y.R.B.A.-Line heeft echter het voornemen om voorloopig niet meer dan twintig passagiers met deze vliegtuigen te vervoeren.

Ze worden vliegbooten genoemd, omdat ze zoowel als een vogel de lucht kunnen doorklieven, als gelijk een zwaan zich op het water bewegen. Zelfs bij onstuimige zee kunnen deze booten goed varen.

De bemanning bestaat uit twee piloten en een marconist.

Het enorme traject (eindpunten New York en Buenos Aires) wordt afgelegd in een week. Daarbij wordt alleen overdag gevlogen, gemiddeld per dag 1000 tot 1200 mijlen. Er zijn zeven hoofdstopplaatsen, waar men des avonds nederdaalt, om den volgenden dag in een ander vliegtuig over te stappen voor de verdere reis.

***

Over de Fransche luchtpostverbinding, waarover wij verleden week berichtten, heeft „*De Telegraaf*" een onderhoud gehad met den heer Hans Martin, algemeen Secretaris van de K. L. M., waarvan wij een resumé vinden in het tweede avondblad van 15 November.

De heer Martin zeide, dat de Franschen geen rondloopende verbinding zullen exploiteeren. Voor het „binnenlandsch verkeer" acht de K. L. M. het van zeer veel belang een geregelde verbinding te bezitten van Suriname over Curaçao naar Venezuela. Voor het bestudeeren der nog weinig bekende binnenlanden van Suriname zou het maken van luchtfoto's onschatbare diensten kunnen bewijzen.

De mail, die ons land op Vrijdagavond met den laatsten posttrein verlaat — aldus de heer Martin — zal op Woensdag d.a.v. te Paramaribo zijn."

Ten slotte zeide de heer Martin, „dat de gedachten gericht blijven op een eigen bediening van de West, al meenen wij dat na hetgeen wij reeds te dien opzichte ondernamen, nu maar eens eerst van belanghebbende zijde interesse moet worden getoond voor die zaak. De voorgenomen vliegtocht van Luitenant VAN ONLANGS laat nog steeds op zich wachten, doch hij is niet van de baan. Men schijnt echter te aarzelen, iets ten behoeve van deze kolonie te ondernemen."

In 't volgend nummer schrijft het K. W.:

Deze mededeelingen hadden tot gevolg een onderhoud met een voortreffelijk kenner van Suriname, een man die daar lange jaren op velerlei gebied is werkzaam geweest.

De nieuwe daar geschapen toestand is voor het land een revolutie, was zijn meening.

„Alles moet er op gezet worden om Paramaribo stopplaats te doen blijven. Daartoe is in de eerste plaats noodig een modern, volkomen muskietvrij hotel, voorzien van alle moderne gemakken, niet te duur, geen houten barak, maar een vriendelijk steenen gebouw, of een van beton, vlak aan de rivier gelegen, hetzij even boven of beneden de stad, waar het dadelijk door de reizigers gezien wordt bij hun landing op de rivier. Het moet electrisch verlicht zijn, in afwachting van de totstandkoming van de electrische centrale. Vinden de reizigers zulk een hotel niet, dan kan men er op rekenen dat Paramaribo spoedig zal ophouden een stopplaats te zijn. Wat voor gevolgen de stroom van bezoekers voor de kolonie kan hebben, is niet te overzien. „De Surinamer" van 26 September wijdde daaraan een beschouwing, door u overgenomen in uw nummer van 31 October. In zijn onderhoud met den redacteur van „De West" zeide Lindbergh dat er in de Vereenigde Staten veel belangstelling bestond voor de landen van Zuid-Amerika. Het moest eigenlijk zoo worden, zei hij, dat de bewoners van de Vereenigde Staten hun „weekend" zoeken in een dezer landen."

En wie zou zoo'n hotel moeten bouwen, vroegen wij. Suriname is een verarmd land. Niemand heeft er geld.

Het antwoord was: het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische kapitaal voelt niets voor landbouwondernemingen in Suriname, maar misschien ziet het voordeel in de stichting van zoo'n hotel en, zoo niet, dan moet het bestuur van de kolonie optreden. Met een paar ton komt men een heel eind en dat geld zou goed besteed zijn. Men mag niet in de hoop leven dat de Amerikanen de zaak ter hand zullen nemen. Hoe deze optreden blijkt anders uit het feit dat zij *in één dag* een vliegterrein bij Paramaribo hebben gereed gemaakt.

Wij wezen onzen interviewer op het interessante artikel van den heer J. J. Bruna „*Een nieuw idee voor Suriname,*" in het „Haagsch Maandblad" van Mei van dit jaar, dat wij besproken hebben in ons nummer van 16 Mei. Het nieuwe idee was van Suriname een toeristenland te maken voor de Amerikanen. „Wie weet — schreef de Bruna — zijn er onder de toeristen wel, die in Suriname winstmogelijkheden ontdekken, die wij in onze schrielheid tegenover dit zorgenkind niet meer zien, omdat wij ons hebben blind gestaard op het probleem en die de Surinamers bij elke vleug van tegenspoed door het moederland aan hun lot overgelaten, niet meer durven riskeeren."

Wie weet, voelt de heer Bruna zich geroepen een lans te breken voor het idee van onzen interviewer, dat zoo mooi aansluit aan *zijn* nieuw idee!

Begin van het einde?

In eenige Nederl. bladen vinden wij het verslag van de op 14 November te Amsterdam gehouden buitengewone vergadering van aandeelhouders der Surin. Oil Comp.

Mededeeling werd gedaan van het ontslag van den heer Vingerhoeds Sr. als commissaris der vennootschap, terwijl de heer Vingerhoeds Jr. als voorloopig directeur de maatschappij zal verlaten en naar Europa terugkeert.

Beteekent dit — vragen wij — het einde van de diepboringen in Suriname? Laat de heer Vingerhoeds zijn instrument voor het aantoonen van de aanwezigheid van petroleum in de diepte, waarvan zooveel ophef is gemaakt, aan zijn opvolger in Suriname?

Belangstelling voor de West.

Het „*Handelsblad*" van 14 November schrijft:

„De afdeeling Amsterdam van het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft dit seizoen een economisch-historischen leergang over „West-Indië in verleden en heden" georganiseerd. En reeds Dinsdag, den eersten avond, bleek, dat hiervoor verblijdend groote belangstelling bestond, er waren n.l. in de groote gehoorzaal van de universiteit ruim vijfhonderd personen samengekomen. Zij werden verwelkomd door den voorzitter van het bestuur, den heer J. Ed. Gerzon, die vervolgens het gemeentebestuur dank bracht voor zijn toestemming om deze lezingen in de universiteit te houden. Ook betuigde spr. zijn erkentelijkheid aan de directies van de Ned. Handel-Mij., Kon. Ned. Stoomboot-Mij., N.-I. Gas-Mij. en Maduro's Bank te Curaçao voor den bij het inrichten van dezen leergang ondervonden steun Ten slotte herinnerde de heer Gerzon aan de woorden van oud-minister Kan op den Drentschen avond hier ter stede gesproken over ouders, die zich het meest aan hun misdeelde kinderen plegen te hechten. Moge dit ook voor onze regeering en de West gelden en de begrooting dier gewesten in het vervolg méér de aandacht van de Staten-Generaal hebben dan tot dusverre het geval was.

Mr. Dr. C. F. Schoch, hoofddirecteur van de Surinaamsche Bank, heeft hierna nog een inleidend woord gesproken en daarbij een en ander van zijn persoonlijke ervaringen in West-Indië verteld. Meer kennis omtrent de West beteekent meer belangstelling en die leidt weer tot grooter verantwoordelijkheidsgevoel bij het publiek.

Daarna volgende de eerste lezing van den leergang: prof. dr. H. Brugmans over de ontdekking van Amerika en de economische gevolgen daarvan voor Europa.

De tweede voordracht volgt op 26 dezer, dan spreekt de oud-directeur der Ned. Ned. Handel-Mij., de heer L. C. Vrijman, over den slavenhandel Hierbij zullen lichtbeelden worden vertoond."

Geldelijke tegemoetkoming.

Afgekondigd is het K. B. van 21 October j.l., waarbij bepaald is, dat de regelen, vastgesteld of nog vast te stellen ten aanzien van het verleenen van geldelijke tegemoetkoming aan de nagelaten betrekkingen van in en door den dienst omgekomen Europeesche militairen van het leger in Nederlandsch-Indië, overeenkomstige toepassing vinden op de nagelaten betrekkingen van in en door den dienst omgekomen militairen, dienende bij de troepen in Suriname en Curaçao, met dien verstande, dat de daaruit voortvloeiende uitgaven komen ten laste van het XIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting

K. W.

Kalenders.

In dank ontvingen wij een keurige tafelkalender van de heeren J. & H. D. C. GOMEZ, eigenaars van „*El Louvre*", alsmede een paar mooie kalenders van de *Botica Nacional*, van den heer E. JACOBSEN, en van de *Maduro's Bank*.

Onzen beleefden dank!

Men wordt verzocht rekeningen welke betrekking hebben op leveranties, etc. gedurende het jaar 1929 VOOR 15 JANUARI a. s. in te dienen.

CURAÇAOSCHE PETROLEUM INDUSTRIE MIJ.
CURAÇAOSCHE SCHEEPVAART MAATSCHAPPIJ.

„ELBSCHLOSS"-bier eens geschonken
Steeds gedronken.

Het eenigste bier dat ze aan boord van de schepen van de Horn- en H. A. P. A. G.-Line drinken.

Agenten firma G. Troost, Shipchandler. 50—23

HORN-LINE.

List of sailings from CURAÇAO to:

Name of Motorships:	HAMBURG via Pto. Cabello, La Guaira & Trinidad:	Pto. Colombia & Cartagena	To Sta. Marta:
Frida Horn	10 Nov.	27 Nov.	27 Nov.
Heinz Horn	24 Nov.	6 Nov.	
Mimi Horn	8 Dec.	19 Nov.	19 Nov.
Presidente Gomez	8 Jan.	17 Dec.	17 Dec.
Ingrid Horn	19 Jan.	1 Jan.	
Frida Horn	2 Feb.	14 Jan.	14 Jan.
Heinz Horn	16 Feb.	29 Jan.	
Mimi Horn	2 Mar.	11 Feb.	11 Feb.
Presidente Gomez	30 Mar.	11 Mar.	11 Mar.
Ingrid Horn	13 Apr.	26 Mar.	
Frida Horn	27 Apr.	9 Apr.	9 Apr.
Heinz Horn	11 May.	23 Apr.	

To Kingston & Port au Prince, via Jacmel:

Marie Horn	10 Nov.
Henry Horn	9 Dec.
Waldtraut Horn	6 Jan.
Therese Horn	3 Feb.
Marie Horn	3 Mar.
Henry Horn	1 Apr.
Waldtraut Horn	28 Apr.

To Maracaibo frequent sailings by:
„Zulia" cargo and passengers. „Karibia", cargo only.

De Grootste en Mooiste Collectie HEERENHAKKEN ooit gezien in Curaçao, verkrijgbaar bij „PALAIS ROYAL"

2-2 Marchena, Moron & Co.

Hamburg-Amerika-Linie.

NEXT SAILINGS (Subject to Changes) **FROM CURACAO TO:**

Passenger-Ship:	Pto. Colombia, Cartagena, Cristobal, Port Limon:	Pto. Cabello, La Guayra, Trinidad, PLYMOUTH, AMSTERDAM & HAMBURG
M. S. Magdalena	July 4— 5.	July 17—18.
SS. Rugia		July 31.
*) SS. Teutonia	July 23—24.	Aug. 29.
*) SS. Galicia	Aug. 0—21.	Sept. 26.
MS. Magdalena	Aug. 29—30.	Sep. 11—12.
*) SS. Grunewald	Sept. 17—18.	Oct. 24.
M. S. „Orinoco"	Sept. 26—27.	Oct. 9—10.
*) SS. Rugia	Oct. 15—16.	Nov. 20.
M.S. Magdalena	Oct. 24—25.	Nov. 6—7.
*) S.S. TEUTONIA	Nov. 12—13.	Dec. 18.
MS. Orinoco	Nov. 21--22.	Dec. 4—5.
*) Galicia	Dec. 10—11.	Jan. 16.
M. S. „Magdalena"	Dec. 19—20.	Jan. 1—2

Steamers marked *) call at Pto. Barrios and Tampico (Mexico) returning via West indian Ports to Europe.

The Steamers „TEUTONIA", „RUGIA" & „GALICIA" have FIRST and THIRD CLASS accomodation. SS. „GRUNEWALD" has ONLY FIRST CLASS accomodation.

The special attention is called to the New Twin Screw Motor-Ships „ORINOCO" and „MAGDALENA". These Ships have an excellent FIRST, INTERMEDIATE and THIRD CLASS accomodation.

The „ORINOCO" and „MAGDALENA" call homewardbound also at CHERBOURG.

All Ships accept Passengers and Cargo.
For further information apply to:

Edwards, Henriquez & Co.
Agents.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH VERBOND.

GROEP NEDERLANDSCHE ANTILLEN.

Feestavond voor leden en genoodigden op Zaterdag den **28sten December** *a.s. in de zaal van de Societeit Asiento, Emmastad.*

Aanvang **8.30 uur** *des avonds.*

PROGRAMMA.

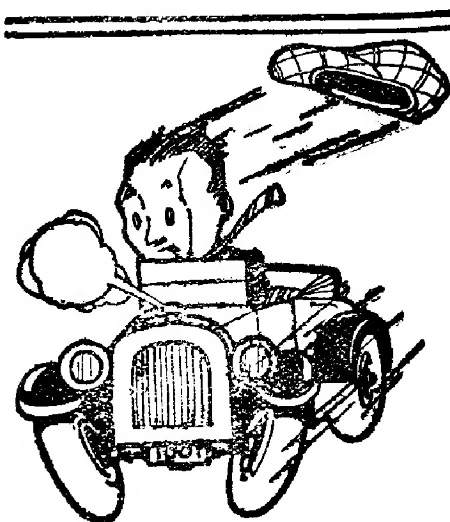
1. *Opening.*
2. *Feestmarsch-orkest.*
3. a. *Nacht Cath. v. Rennes, woorden van W. L. Welter.*
   b. *Oud Liedeken Bart Verhallen, woorden van Helène Lapidoth-Swarth.*
   Solo zang door Mevr. A. v. Romondt-Van den Berge.
4. *Sonatine voor piano. M. Ravel. Piano-solo door Mevr. Van der Waals-Misset.*
5. *In Holland. Suite voor orkest door Ch. Kriens.*
   a. *Avondklanken.*
   b. *De Molen.*
6. *Voordracht door den Heer C. P. Amelunxen.*
7. a. *Verbeidend. Dr. E. D. Pyzel. woorden van J. P. Heye.*
   b. *Een huisje kleen J. Worp, woorden van G. W. Lovendaal,*
   GEMENGD KOOR MET ORKEST.

PAUZE

8. *Een huis met comensaals.* *Blijspel in een bedrijf, opgevoerd door de Tooneelvereeniging Asiento.*
9. *Jubellied. H. Ravina orkest.*

NA AFLOOP DANSEN.

Booten varen van de Handelskade en de Batipanjabaai af om **8 uur** *precies.*
2—2

Bowlegged Wheels Make Pigeon-Toed Tires!

When your wheels are out of line you lose thousands of miles of tire service.

Bring the car in, let us check the alignment, inspect the tires for cuts and bruises and make amount of air in them. This service is free.

Firestone
GUM-DIPPED TIRES

SOLE DISTRIBUTORS: A. D. CAPRILES & Co.
Heerenstraat No. 20.
Sub-dealers.
Galmeyer & Co. Otrabanda.
Galmeyer & Co. Semikok
B. J. Arends Aruba

MENSING & CO. AGENTEN.

VUURWERK.

PRACHTIGE SORTEERING, persoonlijk in Duitschland uitgezocht door den Heer Mauricio de Jongh. Verkrijgbaar bij

de Jongh & Martijn.

Breedestraat — Overzijde.
(Tegenover de St. Anna Kerk.)
3—3

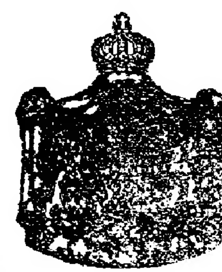
„BILL-BRAU" BIER.

Een populair merk in alle deelen der wereld.

Proeft het heden nog en ge zult nooit meer een ander merk gebruiken.

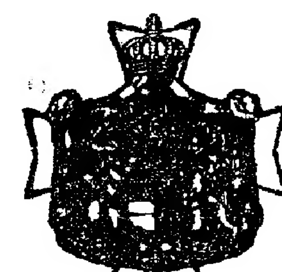

de Jongh & Martijn.
Agenten.
26—3

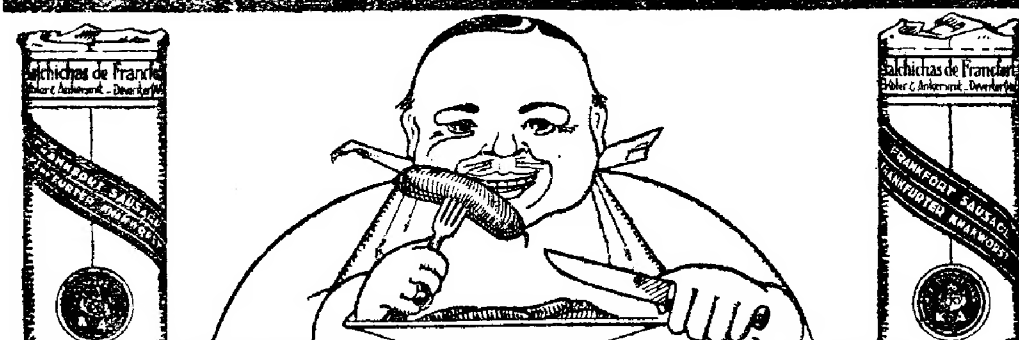

H.M. de KONINGIN MOEDER

PROVEEDORES DE LA CASA REAL

Z.K.H. den PRINS der NEDERLANDEN

Agentes: GALMEYER & Co.
Breedestraat 72, Otrabanda.

SHELL Motorolie en Gasoline

De volmaakte combinatie voor moderne motoren.

MENSING & Co Agenten.

IETS HEERLIJKS! IETS FIJNS!

VAN WOERKOM'S JAMS, VRUCHTENGELEIEN en LIMONADESIROPEN
uitsluitend uit VERSCHE VRUCHTEN EN SUIKER bereid.
RIJK AAN VOEDINGSWAARDE.
EENS GEKOCHT . . . . . ALTIJD GEZOCHT.
Vraagt Uwen winkelier.

Alleenvertegenwoordigers: A. van BEVEREN & CO.
3—5

V. ROSSEM'S Poorters-Toeback
DE BESTE VARINAS

Verkrijgbaar bij ELLIS & DANIA Agenten.

CURIEL'S BANK.

Willemstad - Curaçao - Ned. West-Indie.

ALLE BANKZAKEN.

Rekening-courant in locaal en vreemd geld.
Deposito's op termijn in locaal en vreemd geld.
Voorschotten en Handelscredieten.
Koop, Verkoop en Incasso van Wissels, Credietbrieven,
Coupons en Vreemd Geld tegen voordeelige koersen.
Telegrafische uitbetalingen naar alle werelddeelen.
Reiscredietbrieven en Chéques van de
National City Bank of New York, New York City.
Safe-loketten.
Speciale afdeeling voor Incasso's
Afdeeling Spaarkas.
Afdeeling Assurantie

Compañia Trasatlántica

El Vapor
„MARQUES DE COMILLAS"
se espera de Cristobal y Pto Colombia el 24/25 Diciembre 1929 seguirá el mismo día para Pto. Cabello, La Guaira, Santo Domingo, San Juan, Canarias, Cadiz y Barcelona.

El vapor
„MAGALLANES"
se espera el 10/11 Enero 1930 de Europa via Pto. Rico y Venezuela, seguirá el mismo dia para Pto Colombia y Cristobal, C. Z.
Acepta carga y pasajeros.

Los Agentes.
S. E. L. MADURO SNS.

PHOTO STUDIO

F. J. JANSEN GZ.
Breedestraat No. 98 Otrabanda.

Open van **8 uur** *'s morgens tot* **9 uur** *'s avonds.*
Ge behoeft nu niet meer special tot Zondags te wachten, houdt uw werk U tegen, komt 's avonds. 9

Te Koop

een Studebaker en een Chrysler in goede conditie en met nieuwe banden, bij TISCHER & Co.
3—3

Te Koop

een WHIPPET, een CHRYSLER, een STUDEBAKER, in goede conditie en met nieuwe banden, bij **Tischer & Co.**
3—

Rim Tools

for automobiles
sold at TISCHER & Co. 3—3

Rolled Oats

the best food in the morning for children and adults. In tins of 75 and 55 cents.
For wholesale call at Tischer & Co.
3—3 Sole Agents

VUURWERK

in **kleine** & **groote doosjes,** gesorteerd, bij **TISCHER & Co.**

DRINKGLAZEN

voor **Champagne Rijnwijn, Bier,** etc. etc. bij **TISCHER & Co.**
2—2

Geen betere WHISKY te verkrijgen
MORRIS E. CURIEL & SONS. 6—6
Agenten.

Glaxo
(Engelsche product)

Heeft wereld reputatie

Dit Kindermeel heeft zijn [illegible] naam te danken [illegible] zuiverheid en [illegible] aamheid, en aan het [illegible] dat het kinderen ge[illegible] en sterk vormt. De [illegible] die meer dan [illegible] de 5 laatste jaren [illegible] hebben, zijn zeer [illegible] over het verkregen resultaat, omdat [illegible] zoo buitengewoon goed is voor kinderen.

Heeren MENSING & Co.